

DET NYE I PRAKTIKKEN

Information til praktikvejledere på
social- og sundhedsuddannelsen
om den nye uddannelsesordning

Forord

Fra januar 2013 følger nye elever på social- og sundhedsuddannelsen en ny uddannelsesordning. Begge trin på uddannelsen er ændret på en række vigtige punkter – både i skolefagene og i praktikken.

I social- og sundhedsuddannelsen vekselvirker teori med praktik. Som praktikvejer er det en af dine vigtigste opgaver at knytte de to læringsarenaer tæt sammen, så eleverne oplever de teoretiske kundskaber og de praktiske færdigheder som to sider af samme sag.

Dette hæfte er skrevet til dig, der som praktikvejer skal tænke de nye praktikmål ind i din vejledning af eleverne.

Hæftet gennemgår ikke den nye uddannelsesordning fra A til Z. Vi har valgt at betone fire områder, som det er særlig vigtigt, at du styrker i tilrettelæggelsen af elevens forløb og tænker med ind i din vejledning.

Praktiksteder er forskellige, og næppe to tilrettelægger vejledningen på helt samme måde. Derfor skal hæftet ses som et supplement til det materiale, du i forvejen bruger i praktikvejledningen på dit område.

Vi håber, at hæftet kan inspirere dig både i vejledningen af den enkelte elev og i dialogen med andre praktikvejledere.

KL, Danske Regioner og FOA

Side 4 **En ny uddannelsesordning**

Side 6 **Det nye i praktikken**

Side 21 **Nye praktikmål**

Side 28 **Kend de nye skolefag**

En ny uddannelsesordning

Uddannelsen og praktikvejledningen skal afspejle behovene i fremtidens sundhedsvæsen.

Når eleverne på social- og sundhedsuddannelsen er færdige med deres uddannelse, skal de være i stand til at løse de opgaver, der er brug for i sundhedsvæsenet. Derfor må uddannelsen også ændre sig i takt med sundhedsvæsenet, så de nyuddannedes kompetencer hele tiden matcher de opgaver, de skal varetage.

Det er baggrunden for de ændringer i uddannelsesordningen, der træder i kraft 1. januar 2013. Især følgende fire udviklingstendenser får stor betydning for opgaverne i fremtidens sundhedsvæsen – og for den måde, vi løser dem på:

- *Der bliver flere ældre og færre i den erhvervsaktive alder til at tage sig af dem.* Det betyder blandt andet, at der

er behov for at tænke i nye løsninger, hvor patienter og borgere i højere grad involveres og selv er aktive i deres behandlings- og rehabiliteringsforløb.

- *Der bliver stadig bedre muligheder for at undersøge og behandle sygdomme – på mere effektive og skånsomme måder.* Sundhedsvæsenet bliver i den forbindelse mere centraliseret og specialiseret. Patienterne er indlagt i kortere tid, og stadig flere behandles ambulantly – med efterfølgende behov for mere pleje og opfølgning i det nære sundhedsvæsen, ofte i eget hjem.
- *Flere lever længere med deres sygdomme – og rigtig mange har flere lidelser på samme tid.* Antallet af borgere med

kroniske lidelser – og lange behandlingsforløb – forventes at stige yderligere i de kommende år. Det øger behovet for at tænke mere i sammenhængene mellem sygdomme og livsstil.

- *Forventningerne til sundhedsvæsenet vokser.* Borgerne forventer høj kvalitet i behandling og pleje – herunder ikke mindst kontinuitet og sammenhæng i hele patientforløbet på tværs af sektorer. Dette kræver sikker overlevering og kommunikation mellem de fagprofessionelle.

Disse fire udviklingstendenser skal uddannelsen forberede eleverne på. Derfor har vi ændret områdefagene, så de bedre afspejler de opgaver, eleverne kommer til

at løse efter deres uddannelse. Profilen på de valgfri specialefag er blevet skarpere, og praktikmålene er skrevet om, så de svarer bedre til de kompetencer, eleverne får brug for i fremtidens sundhedsvæsen.

Tidligere var der selvstændige mål for elevernes personlige kompetencer. De er nu integreret i kompetence- og praktikmålene og dermed hængt op på de erhvervsfaglige mål. Tanken bag dette er, at de personlige kompetencer er en uadskillelig del af det at agere fagligt professionelt.

På de næste sider har vi udvalgt fire områder, vi vurderer som særlig afgørende for, at social- og sundhedshjælpere og -assistenter tilegner sig de nødvendige kompetencer igennem uddannelsen – herunder deres

praktikforløb. De fire områder er, at eleverne på social- og sundhedsuddannelsen fremover i højere grad skal:

- 1. Inddrage borgernes egne ressourcer og styrke forebyggelsesindsatsen**
- 2. Tænke i sammenhængende forløb**
- 3. Tilegne sig et fælles sundhedsfagligt sprog**
- 4. Styrke klinisk rettede kompetencer.**

De tre første områder angår elever på både trin 1 og trin 2 af uddannelsen. Det fjerde gælder for assistenteleverne.

I sidste del af hæftet præsenteres de nye praktikmål og hovedindholdet i de reviderede skolefag.

1. Inddrage borgernes egne ressourcer og styrke forebyggelsesindsatsen

Medarbejdere og borgere skal sammen sætte mål for, at borgeren opnår så høj en grad af selvhjulpethed som muligt.

Fremover skal der i uddannelsen lægges større vægt på

- At støtte og motivere borgeren til at klare mest muligt selv – frem for at løse opgaverne for borgeren.
- At fastholde og øge borgerens funktionsniveau.
- At inddrage borgerens egne ressourcer med henblik på at blive så selvhjulpethed som muligt – herunder overveje muligheder for at anvende velfærdsteknologi.
- At kende og styrke indsatsen omkring tidlig opsporing i det nære sundhedsvæsen for aktivt at kunne forebygge indlæggelser.
- At kende forløbsprogrammer for både den patientrettede og den borgerrettede forebyggelse.

I din vejledning af eleven kan det fx betyde

- At du guider eleven til at finde en passende balance mellem på den ene side at motivere og støtte borgeren og på den anden side at træde til med den nødvendige hjælp.
- At du over for eleven fastholder og konkretiserer målet om, at borgeren skal være så selvhjulpne som muligt.
- At du ud fra et sundhedspædagogisk perspektiv støtter eleven i at identificere borgerens egne ressourcer og finde gode måder at inddrage dem på.

- At du fastholder elevens fokus på tidlig opsporing og på at kunne reagere på ændringer i borgerens sundhedstilstand.

Se eksempler på vejledning i hverdagen på de næste sider.

Kunne du ikke lige ...?

En ældre kvinde indlagt med apopleksi er i genoptræning med henblik på at blive udskrevet til eget hjem. Trods en lettere venstresidig lammelse er hun under indlæggelsen blevet stadig mere selvhjulpnen. Hun er dog meget glad for at ligge i sin seng og beder om hjælp til at få noget at drikke, at komme på toilettet, at få maden bragt osv.

Du kan fx drøfte med eleven, hvorfor det er vigtigt at motivere patienten til at gøre tingene selv. I kan overveje, hvordan I bedst forklarer hende, at de små gøremål er med til at gøre hende selvhjulpnen, at de er et led i hendes genoptræning, og at hjemmeplejen vil arbejde videre med dem efter udskrivningen.

Robotstøvsuger eller hjemmehjælp?

En ældre dame har fået tilbudt en robotstøvsuger, som vil gøre hende uafhængig af hjælp udefra. Men hun er umiddelbart utryg ved teknologien og ked af at miste kontakten med sin hjemmehjælper.

Du kan fx drøfte med eleven, hvordan I kan motivere borgeren til at bevare sin selvhjulpnenhed, så hun ikke er afhængig af hjælp fra kommunen, eksempelvis ved at bruge tid på at gøre hende fortrolig med den nye teknologi. Det kan også være relevant at vejlede den ældre dame om forskellige aktivitetstilbud, hvis I vurderer, at hendes utryghed kan skyldes ensomhed.

Er det bare varmen?

Under en hedebølge kommer du og eleven ud til en borger, der sidder og hænger i sin meget varme stue. Hun er tydeligt sløvet, 'men det bliver vi jo alle sammen i den hede', som eleven siger.

*I denne situation skal du sikre dig, at eleven er opmærksom på flere forhold. For det første den nødvendige indsats for at forebygge dehydrering – som et eksempel på betydningen af tidlig opsporing for at forebygge indlæggelser. For det andet vigtigheden af den enkelte medarbejders selvrefleksion i sådanne situationer: Hvor-
når er der fx brug for at tilkalde en kollega, der har bedre forudsætninger for at vurdere borgerens tilstand?*

Kom depressionen i forkøbet

Fru Hansen har igennem længere tid har været i behandling for depression. Hun er nu ved at komme sig og har fået mere energi og mod på livet. Du og eleven skal ud til en målrettet samtale hos fru Hansen. Samtalens formål er at gøre hende i stand til at reagere hurtigt, så hun kan tage en eventuel ny depression i opløbet.

I kan dels forberede samtalen ved at gennemgå, hvordan fru Hansens symptombillede har ændret sig, dels ved at tale om, hvordan man bedst formidler budskabet, så hun ved, hvad hun skal gøre, hvis hun mærker en tiltagende tristhed igen. I kan også drøfte, hvilke kommunale tilbud der kunne være relevante for hende.

2. Tænke i sammenhængende forløb

Social- og sundhedshjælpere og -assistenter skal kende både deres egen og andre faggruppers rolle i et sammenhængende patientforløb.

Fremover skal der i uddannelsen lægges større vægt på

- At borgeren/patienten selv er aktiv i at sætte mål for sit behandlings- og rehabiliteringsforløb – og at disse mål er styrende for den samlede sundhedsindsats.
- At man som social- og sundhedshjælper og -assistent har en vigtig koordinerende rolle i at fremme og formidle sammenhæng og helhed i behandling og pleje.
- At man som social- og sundhedshjælper og -assistent skal være det praktiske og faglige bindeled i sammenhængende forløb for borgere og patienter.
- At man som social- og sundhedshjælper og -assistent kender snitfladerne til andre fagligheder og siger fra til den ansvarlige kollega, når man ikke har den nødvendige kompetence.

I din vejledning af eleven kan det fx betyde

- At du træner eleven i at se de praktiske elementer i et behandlingsforløb ved indlæggelse og udskrivning.
- At du hjælper eleven med at forstå samspillet mellem aktørerne i sundhedsvæsenet – på tværs af institutioner og sektorer.
- At du skærper elevens fokus på den indbyrdes fordeling af ansvar, opgaver og kompetence mellem faggrupper.
- At du sikrer dig, at eleven forstår snitfladerne mellem sundhedsloven og lov om social service – og konsekvenserne af disse.

- At du lærer eleven at sige fra over for de opgaver, hun ikke selv har kompetencerne til at løse, så den ansvarlige kan delegere en opgave videre til en kollega med det nødvendige kompetenceniveau.

Se eksempler på vejledning i hverdagen på næste side.

Har vi husket det hele?

Da du og eleven kommer ud til en ældre herre, ligger han på badeværelsesgulvet. Han er faldet og har stærke smerter. I vurderer, at han skal indlægges og ringer efter ambulancen. Han ligger i sit nattøj og vil helst have, at I sidder ved siden af ham. Ambulancen er på vej.

Du kan drøfte med eleven, hvor vigtigt det er, at borgeren får alt det med sig, han skal bruge på hospitalet og ved udskrivning. Det vil sige nødvendige ejendele, briller, høreapparat og medicin, men også fx sko, hoveddørnøgle og sin lille telefonliste. Sørg også for, at eleven får noteret, hvad der kommer med på hospitalet, og at borgerens medicinkort er opdateret.

Afkræftet efter operationen

En ældre kvinde er indlagt med en hoftefraktur. Hun har tabt sig under indlæggelsen og har ikke mange kræfter til at træne. På hospitalet bliver der lagt en ernæringsplan, som skal sikre, at hun får proteiner nok.

Brug situationen til at vejlede eleven om betydningen af et sammenhængende forløb. Blandt andet skal det sikres, at hjemmeplejen kender og forstår vigtigheden af følge op på ernæringsplanen. Desuden skal de pårørende inddrages til fx at sørge for, at der løbende er den anbefalede mad i køleskabet. Situationen kan også bruges til at give eleven forståelse for det tværprofessionelle samarbejde ved fx at inddrage en diætist.

3. Tilegne sig et fælles sundhedsfagligt sprog

At samarbejde med andre faggrupper og dokumentere sin indsats kræver et fælles fagligt arbejdsprog.

Fremover skal der i uddannelsen lægges større vægt på

- At styrke social- og sundhedshjælper og -assistents faglige professionalisme og identitet, så de kan argumentere for deres vurderinger ud fra faglige kriterier og standarder i et sprog, som forstås af andre fagprofessionelle.
- At fremme det sundhedsfaglige fagsprog som “arbejdssprog” – og samtidig udvikle medarbejdernes evne til at oversætte faglige begreber til hverdagsprog i dialogen med borgere, patienter og pårørende.
- At øge forståelsen for, hvorfor og hvad der skal dokumenteres, samt kompetencerne til at gøre det korrekt – herunder i forhold til patientsikkerheden.

I din vejledning af eleven kan det fx betyde

- At du systematisk værner eleven til at begrunde sine vurderinger og handlinger med faglige overvejelser.
- At du træner eleven i at oversætte begge veje – både at forklare fx lægens fagsprog til borgeren og at formidle borgerens egne meldinger videre til andre professionelle.
- At du forklarer eleven, hvorfor det er vigtigt for både borgeren og medarbejderne, at observationer og indsatser bliver ordentligt dokumenteret.

Se eksempler på vejledning i hverdagen på næste side.

Er der noget galt?

Under et besøg hos en borger bemærker eleven, at et eller andet er anderledes, end det plejer at være. Ændringerne er ikke så konkrete, at I vurderer, at andre kolleger straks skal inddrages. I vælger i stedet at sætte borgeren under observation.

Du bør sikre dig, at eleven forstår betydningen af i borgerens plejeplan at begrunde beslutningen om observationen samt dokumentere den umiddelbare vurdering af borgerens sundhedstilstand i faglige termer. Dels så kolleger har den rette information, når de næste gang kommer ud til borgeren, dels så der skabes et udgangspunkt for en senere evaluering af udviklingen i borgerens sundhedstilstand.

Observationer i fagsprog

Du og din elev sidder til tværfaglig konference på et psykiatrisk hospitalsafsnit og er i gang med at gennemgå patienterne. Eleven skal redegøre for, hvordan medicinplanen har virket den sidste uge for den patient, hun er kontaktperson for.

Som praktikvejleder har du forinden sikret dig, at eleven er klædt på til at fremlægge patientsituationen. At hun med fagtermer og på en struktureret måde kan fremlægge sine kliniske observationer af patientens adfærd samt medicinens virkning og bivirkninger. Og at hun er forberedt på at besvare de spørgsmål, der måtte komme omkring patientens adfærd og tilstand.

4. Styrke klinisk rettede kompetencer

På uddannelsens trin 2 skal eleverne styrke deres kompetencer i forhold til kliniske opgaver – både i somatikken og fx ved komplekse plejeopgaver.

Fremover skal der på trin 2 i uddannelsen lægges større vægt på

- Faglige vurderinger og dokumentation af observationer af udvikling i patientens sygdom og symptomer.
- Kvalitet og patientsikkerhed i udførelsen af de kliniske opgaver.
- Procedurer for at indberette og følge op på utilsigtede hændelser.
- Sygeplejefaglige kompetencer i forhold til udførelsen af kliniske opgaver og kompleks sygepleje – eksempelvis sårpleje, sondeanlæggelse, måling af værdier og sterilteknik ved anlæggelse af kateter samt smertebehandling og anden lindrende behandling.

I din vejledning af eleven kan det fx betyde

- At du vejleder ud fra kendskab til aktuelle tilbud fra kommunen i forhold til forløbsprogrammer og gældende delegationspraksis.
- At du skal træne eleven i at kunne observere ud fra sin viden om bestemte sygdomme – og at kunne vurdere og handle korrekt ud fra sine observationer.
- At du vejleder eleven om de forskellige typer af skriftlighed, der er knyttet til at erhverve sig faglige kompetencer.
- At du løbende opøver elevens evne til selv at opsøge viden i forbindelse med sygeplejeopgaver samt at begrunde sygeplejefaglige handlinger.
- At du sikrer dig, at eleven kender og kan bruge indberetningsskemaer om utilsigtede hændelser samt forstår vigtigheden heraf.
- At eleven træner praktiske færdigheder og sterilteknik eventuelt i simulation, inden de prøves af i forhold til patienten.

Se eksempler på vejledning i hverdagen på de næste sider.

Vigtigt at kende almindelige symptomer

Eleven kommer alene ud til en KOL-patient, der får meget forskellig medicin. Eleven konstaterer, at patienten bliver grå i ansigtet og trækker vejret dårligt, og rapporterer dette tilbage til dig som praktikvejleder. Du sikrer, at der bliver fulgt op på behandling og medicinering via kontakt til sygeplejersken og egen læge.

I forhold til eleven kan du efterfølgende arbejde med at få systemiseret observationer og hændelser. Eleven skal hjælpes med at se, hvordan der kom styr på borgerens forløb igen. Situationen bør også bruges til at drøfte med eleven, hvordan man bedst kan tale med patienten om mestringen af egen sygdom og fx vejlede om tilbud om patientundervisning.

I den bedste mening

En patient har fået ny hofte og må gerne mobiliseres, men ikke bøje mere end 90 grader i hoften. Eleven er – i den bedste mening – kommet til at lejre patienten i en dyb lænestol, så hoften er flekteret for meget. Det vil være nødvendigt at få et røntgenbillede for at sikre, at hoften fortsat er på plads.

Du kan drøfte med eleven, at det er vigtigt at kende sit kompetenceområde og spørge, inden man går i gang med en opgave, man ikke er fortrolig med. I kan også genopfriske, at den slags hændelser skal indberettes som en utilsigtet hændelse. Dels af hensyn til patientens sikkerhed, dels så afdelingen kan samle op på procedurer og praksis omkring nyopererede hoftepatienter.

Systematik sikrer patientsikkerhed

En patient er kommet på hospitalet efter et fald i hjemmet. Han har en del knubs og har slået sit hoved. Under indlæggelsen bliver han udredt i forhold til faldrisiko – et af de forløbsprogrammer, Sundhedsstyrelsen har udviklet.

Praktikvejlederen kan sikre elevens viden om, at det er vigtigt at være systematisk med at udarbejde en faldscreening, så de rigtige foranstaltninger kan sættes i værk. Eleven skal også forstå betydningen af samarbejdet med hjemkommunen om blandt andet opfølgning og vejledning om eventuelle hjælpemidler, når patienten kommer hjem igen.

Nye praktikmål

Som led i ændringerne af uddannelsesordningen er praktikmålene blevet ændret. Det er vigtigt, at du som praktikvejleder ved, hvad eleverne forventes at få ud af praktikken på henholdsvis trin 1 og trin 2.

Praktikmål – trin 1

1. Eleven kan varetage sit arbejdsområde som social- og sundhedshjælper i overensstemmelse med arbejdspladsens retningslinjer for aktindsigt, tavshedspligt og utilsigtede hændelser samt kommunens fastlagte kvalitetsstandarder samt efter behov søge hjælp hertil hos relevante kolleger eller samarbejdspartnere.
2. Eleven kan møde andre mennesker på en etisk, respektfuld og anerkendende måde og begrunde sin faglige indsats for kolleger, borgere og pårø-

rende og kan se sin egen rolle i udviklingen af mellem menneskelige relationer.

3. Eleven kan kende forskel på personlig pleje efter Serviceloven og grundlæggende sygepleje efter Sundhedsloven og kender praktikstedets praksis for delegering af sygeplejeopgaver.
4. Eleven kan professionelt og selvstændigt udføre sengeredning, personlig pleje og omsorg ud fra hygiejniske principper i såvel borgerens eget hjem som på plejecentre.
5. Eleven kan varetage personlig og praktisk hjælp, så borgeren kan bevare sin mulighed for livsudfoldelse og livskvalitet.
6. Eleven kan arbejde sygdomsforebyggende herunder observere ændringer i en borgers fysiske, psykiske og sociale sundhedstilstand samt reagere hensigtsmæssigt herpå.
7. Eleven kan på baggrund af observationer reagere hensigtsmæssigt på ændringer i borgerens almentilstand i forhold til kost og ernæring.
8. Eleven kan skelne mellem komplekse og ikke komplekse borgerforløb og kan vurdere, hvornår en tildelt borgers forløb kræver inddragelse af relevante fagprofessionelle kolleger.
9. Eleven kan reflektere over og forstå sin egen professionelle rolle i samarbejdet

med relevante fagpersoner om borgerforløb herunder understøtte borgeren i at følge træningsplaner.

10. Eleven kan under hensyntagen til borgers selvbestemmelsesret arbejde rehabiliterende herunder motivere borgeren til egenomsorg med henblik på at bevare sin trivsel og praktiske funktionsevne i hverdagen i videst muligt omfang.
11. Eleven kan støtte, vejlede og igangsætte aktiviteter sammen med borgeren for at støtte borgeren i at mestre eget liv.
12. Eleven kan motivere og understøtte borgeren i forhold til sundhedsfremme under hensyn til livsstil og livsvilkår samt

kan informere borgeren om relevante tilbud om service, sundhedsfremme og forebyggelse i nærmiljøet.

13. Eleven kan dokumentere den planlagte og gennemførte indsats i pleje- og/eller handleplaner i overensstemmelse med arbejdspladsens retningslinjer herunder anvende elektroniske dokumentationssystemer.
14. Eleven kan anvende et mundtligt og skriftligt fagsprog, som er i overensstemmelse med social- og sundhedshjælperens kompetenceområde.
15. Eleven kan kommunikere relevant og professionelt i mødet med borgere, pårørende og samarbejdspartnere.

16. Eleven kan kommunikere og optræde voldsforebyggende og konfliktdæmpende i forhold til borgere og pårørende for at tage vare på egen og andres sikkerhed.

17. Eleven kan forflytte en borger i overensstemmelse med de ergonomiske principper og kan anvende relevant velfærdsteknologi.

18. Eleven har kendskab til arbejdspladsens retningslinjer for arbejdsmiljø herunder principperne for voldspolitik og kriseberedskab.

19. Eleven kan udvise interesse og initiativ til kontinuerligt at lære og samarbejde.

Praktikmål trin 2

1. Eleven kan arbejde inden for sit kompetenceområde i overensstemmelse med relevante love inden for social service, sundhed og psykiatri og ud fra arbejdspladsens værdier.

2. Eleven kan selvstændigt identificere behov og begrunde behov for og udføre grundlæggende sygepleje til borgere/patienter ud fra en metodisk tilgang indeholdende dataindsamling, planlægning, handling, evaluering og dokumentation.

3. Eleven kan reflektere over de etiske dilemmaer, der følger arbejdet som professionel sundhedsperson, og varetage

opgaver i relation til patientrettigheder samt procedurer for patientsikkerhed herunder indberetning af utilsigtede hændelser jf. Sundhedsstyrelsens gældende vejledning.

4. Eleven kan dokumentere og videregive relevante informationer og observationer vedrørende tildelte borgere/patienter til plejepersonale og andre faggrupper, herunder til fagpersoner i andre sektorer, og dermed medvirke til at sikre sammenhæng og helhed i borgerens/patientens forløb.
5. Eleven kan identificere komplekse problemstillinger hos borgeren/patienten og reagere hensigtsmæssigt på ændringer i borgerens/patientens psykiske,

fysiske eller sociale tilstand og samspillet mellem disse faktorer.

6. Eleven kan anvende et mundtligt og skriftligt fagsprog, som er i overensstemmelse med social- og sundhedsassistents kompetenceområde.
7. Eleven kan som led i behandlingen og med udgangspunkt i borgerens/patientens behov anvende relevant kommunikationsform herunder lytte, anerkende, støtte, vejlede og følge op.
8. Eleven kan indlede og afslutte en sundhedsfaglig ydelse til en borger/patient herunder gennemføre samtaler i relation til modtagelse, udskrivning og hjemkomst.

9. Eleven kan arbejde rehabiliterende, sundhedsfremmende og forebyggende ud fra refleksioner over borgerens/patientens autonomi og mestringsstrategier samt vejlede borgeren/patienten i sundhedsfaglige spørgsmål, der understøtter egenomsorgsevnen, livsstil og livskvalitet.

10. Eleven kan indgå aktivt i borgeres/patienters genoptræningsforløb efter vejledning fra relevante fagpersoner.

11. Eleven kan aktivt indgå i og motivere borgere/patienter til at deltage i aktiviteter ud fra relevante tilgange, som fx recovery eller rehabilitering, samt vejlede og informere om relevante

tilbud inden for rehabilitering, sygepleje og service- og botilbud.

12. Eleven kan efter praktikstedets retningslinjer og efter delegation selvstændigt ophælde og uddele medicinen samt observere virkning/bivirkninger, informere om medicinen, dokumentere og medvirke til, at borgere/patienter samarbejder omkring medicinindtag.

13. Eleven kan anvende generelle principper for hygiejne herunder særlige regimer og teknikker, fx steril teknik i forbindelse med sårpleje og kateteranlæggelse, samt vejlede borgere/patienter, pårørende og kolleger herom.

14. Eleven kan forholde sig kritisk til egne og andres arbejdsstillinger og arbejdsstedets indretning i forhold til forebyggelse af arbejdsskader og voldsomme episoder samt kan følge gældende ergonomiske principper og sikkerhedsforanstaltninger både i forhold til borgerne/patienterne og sig selv.

15. Eleven kan tilrettelægge og følge op på både egne og andres arbejdsprocesser i forhold til såvel administrative som sygeplejefaglige opgaver omkring den enkelte borger.

16. Eleven kan identificere behov for velfærdsteknologiske hjælpemidler i borgerens hjem herunder anvende og vejlede i brugen samt tage højde for eventuelle dilemmaer forbundet hermed.

Kend de nye skolefag

Også den teoretiske del af den reviderede uddannelse er ændret. Som praktikvejleder er det godt at kende de nye obligatoriske områdefag og kunne vejlede eleverne om nyttige valgfag og valgfri specialefag.

Områdefag – trin 1

Social- og sundhedssektoren – med fokus på:

- Social- og sundhedshjælperens rolle ift. arbejdet inden for lov om social service

og sundhedslov, magtanvendelse, videregivelse af oplysninger, tavshedspligt og patientsikkerhed.

- Social- og sundhedspolitiske målsætninger, kvalitetsstandarder og serviceniveauer.
- Krav til faglig dokumentation i relevante dokumentationssystemer.

Pleje og dokumentation – med fokus på:

- Menneskets grundlæggende behov.
- Observation af sundhedstilstand og kunne reagere på ændringer i borgerens tilstand.
- Planlægge, udføre og evaluere plejeopgaver – herunder opgaver forbundet med personlig hygiejne hos borgeren ud fra en egenomsorgstilgang.

- Ernæringsrigtig kost, basal palliativ indsats og forebyggelse af smittespredning.
- Tilegnelse af fagsprog.
- Forebyggelse af vold og konflikter i omsorgsarbejdet.

Psykologi og kommunikation – med fokus på:

- Opmærksomhed på egne holdninger i omsorgsarbejdet.
- Forståelse af egen og andres kulturer.
- Verbal og nonverbal kommunikation som redskab i plejen.
- Støtte til borgere i sorg og krise.

Rehabilitering og social- og

sundhedsfaglig indsats – med fokus på:

- Motivere og støtte borgeren i aktiviteter der fremmer sundhed og trivsel i daglig livsførelse.

- Planlægge, udføre og evaluere praktisk hjælp med udgangspunkt i en vurdering af borgerens egenomsorgsevne.
- Netværks betydning i borgerens rehabiliteringsforløb.
- Omsætte træningsplaner til aktivitet.
- Anvende relevant velfærdsteknologi så arbejdsbetingede belastninger forebygges.

Arbejds miljø og ergonomi – med fokus på:

- Arbejds miljølovgivning og udvikling af et godt fysisk og psykisk arbejds miljø.
- Planlægge og udføre forflytnings- og lejringsopgaver.
- Kendskab til elementer i voldspolitik og kriseberedskab.

Områdefag – trin 2

Koordinering, kvalitetssikring og dokumentation – med fokus på:

- Social- og sundhedsassistentens rolle ift. arbejdet inden for lov om social service, sundhedslov og lovgivning inden for psykiatrien, kvalitet i serviceydelser og sundhedsydelser, delegationsregler og i akkrediteringsforløb.
- Arbejdet som autoriseret sundhedsperson.
- Betydning af dokumentation i planer der sikrer kontinuitet i sygeplejen og i et tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde med anvendelse af fagsprog.
- Organisationskultur, ledelsesformer og gruppelederfunktionen.

- Anvendelse af velfærdsteknologi i indgå i innovationsprocesser.

Sygepleje – med fokus på:

- Sygepleje og omsorg i et teoretisk perspektiv.
- Elementerne i sygeplejeprocessen; tilrettelæggelse, udførelse og evaluering af grundlæggende sygeplejeopgaver ud fra ressourcer og behov.
- Sterilteknik.
- Fysiske, psykiske og sociale handicaps betydning for hverdagslivet.
- Social- og sundhedsassistentens rolle i den palliative indsats; symptomlindring og omsorg for mennesker i sorg, kriseforløb.
- Anvende fagsprog og kende anvendelse af sygeplejefaglige optegnelser.

Somatisk sygdomslære og farmakologi – med fokus på:

- Kroppens anatomi og fysiologi til forklaring af årsager, symptomer og pleje-, behandlingstiltag ifm. somatiske sygdomme.
- Observation af ændringer i sundhedstilstand og kan reagere hensigtsmæssigt i relation til ”den ældre medicinske borger/patient”.
- Regler for medicindispensering og medicinadministration og observation af medicins virkninger, bivirkninger, kontraindikationer og interaktioner.
- Hygiejniske principper ved særlige regimer ifm. infektionssygdomme og institutionsinfektioner og vejledning i forbindelse hermed.

Psykiatrisk sygdomslære og farmakologi – med fokus på:

- Årsager, symptomer, pleje- og behandling af psykisk sygdom.
- Menneskelige relation og interaktion i skabelse af kontakt.
- Almindelig terapeutiske principper og tilgange i arbejdet som kontaktperson.
- Regler for medicindispensering og medicinadministration og observation af medicins virkninger, bivirkninger, kontraindikationer og interaktioner inden for mest anvendte psykofarmaka.
- Magtanvendelse og selvbestemmelsesret.

Forebyggelse og rehabilitering – med fokus på:

- Arbejde forebyggende og rehabiliterende i den tværprofessionelle og tværsektorielle indsats.
- Vurdere borgerens/patientens funktionsevne og kan analysere aktivitetstiltag, motivere til deltagelse i aktiviteter i relation til daglig livsførelse.
- Ud fra egenomsorgsevne kan planlægge, udføre og evaluere målrettet aktivitet.
- Træningsplaner og omsætte dem i handlinger.
- Anvende hjælpemidler og velfærdsteknologi i sygeplejen.
- Arbejdstilrettelæggelse for andre medarbejdere med udgangspunkt i gruppelederfunktionen.

Sundhedspædagogik og kommunikation – med fokus på:

- Generelt om befolkningssundhed, levevis, livsformer og sundhedsopfattelser.
- Sundhedspædagogisk tilgang i støtten af borgeres/patienters læreprocesser der fremmer egenomsorg til at leve sundt.
- Inddragelse af borgere/patienter i sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende forløb.
- Målrettet kommunikation som redskab i sygeplejen og dokumentation af kommunikationsforløb og sundhedspædagogiske tiltag med anvendelse af fagsprog.

De valgfri specialefag

Alle de valgfri specialefag er blevet justeret i den nye uddannelsesordning, så de understøtter væsentlige fokusområder i uddannelsen.

Dermed får den enkelte elev en vigtig mulighed for at fordybe sig i de centrale faglige udfordringer på netop de områder, de skal arbejde med i løbet af deres praktikforløb.

Eleven vælger fortsat selv mellem de valgfag, den enkelte skole udbyder. Men som praktikvejleder kan du også på dette punkt være en vigtig sparringspartner for eleven, dels ved at uddybe, hvad de forskellige faglige områder omfatter, dels ved at forklare eleven, hvordan teoretisk

viden fra de pågældende valgfri specialefag vil kunne anvendes i praktikken. For en elev, der fx skal i praktik på et plejecenter i anden praktikperiode, kan det være vigtigt at vide, at Palliation 1 og Demens 1 vil være en relevant faglig forberedelse.

Din rolle som praktikvejleder er blandt andet at sætte ord og erfaringer på fagligheden. Eleven skal selv vælge sine valgfri specialefag, men de fleste er glade for at få råd og sparring i den proces.

Valgfri specialefag – trin 1

Opgave, som eleven skal kunne løse på et avanceret niveau

Borgere med psykisk sygdom

Pleje og praktisk hjælp for borgere med psykisk sygdom inden for hjemmeplejen/plejecentre

Palliation 1

Pleje af den døende

Demens 1

Pleje af borgere med demens og fastholdelse af deres funktionsniveau

Rehabilitering 1

Understøttelse af borgerens intellektuelle, fysiske, psykiske og/eller sociale funktionsevne og livskvalitet i hverdagen

Velfærdsteknologi 1

At kunne være ressourceperson på arbejdspladsen, hvor fokus er på optimal udnyttelse af tilgængelige og relevante teknologiske løsninger

Valgfri specialefag – trin 2 *Opgave, som eleven skal kunne løse på et avanceret niveau*

Den opererede borger	Grundlæggende sygepleje hos borgeren/patienten, der er opereret
Demens 2	Grundlæggende sygepleje og fastholdelse af funktionsniveauet hos borgere med demens
Palliation 2	Grundlæggende sygepleje til den palliative borger/patient
Rehabilitering 1	At kunne være ressourceperson mht. rehabilitering i en personalegruppe og kunne tilrettelægge en forebyggende, vedligeholdende og genoptrænnende træningsindsats
Rehabilitering 2	At indgå i den tværprofessionelle og tværsektorielle rehabiliteringsindsats
Velfærdsteknologi 2	At vejlede og støtte i at anskaffe og implementere velfærdsteknologi og sundhedsteknologi; instruere borgere, pårørende og kolleger i anvendelse af ny teknologi
Organisation og ledelse	At kunne tilrettelægge andres arbejde – med baggrund i ledelsesteori og øje for medarbejderes kompetencer

Det nye i praktikken

Udgivet af KL, Danske Regioner og FOA, december 2012

Tekst: Ursula Dybmose, Lotte Meilstrup og Lisbeth Højmark

Redaktion: Ola Jørgensen, Klartekst

Design: Karen Krarup

Tryk: FOA

ISBN: 978-87-92313-36-2

PRAKTIK
der virker